

Styrdokument

Riktlinjer kring otillåten demokratipåverkan mot förtroendevalda

Dokumenttyp	Riktlinje
Diarienummer	KS/2022:641
Beslutad av	Kommunfullmäktige 2025-09-15, § 92
Reviderad av	
Dokumentansvarig	Säkerhetssamordnaren

Innehåll

1. Inledning	4
2. Syfte	4
3. Mål	4
4. Kommunens förtroendevalda	4
5. Ansvar och roller	5
5.1 Kommunens ansvar	5
5.2 Partiernas ansvar	5
5.3 Polisens ansvar	5
5.4 Kommunfullmäktigeordförandes ansvar	5
5.5 Kommunstyrelsens ansvar	5
5.6 Förvaltningens ansvar	6
5.7 Förtroendevaldas ansvar	6
6. Beslut enligt lag om säkerhet vid offentliga sammanträden -säkerhetskontroll.....	7
7. Riskanalyser i politiska processer	7
8. Uppföljning och utvärdering	7
9. Definitioner	8

1. Inledning

I Sverige, liksom i många andra länder, har samhällsklimatet gentemot förtroendevalda blivit alltmer utmanande. Detta är en utveckling som speglar en global trend där demokratiska institutioner och deras representanter står inför ökade påfrestningar. Förtroendevalda har en grundläggande roll i demokratin och är avgörande för att upprätthålla det demokratiska samtalet och beslutsfattandet.

Det övergripande syftet med dessa riktlinjer är att värna den svenska demokratin och det demokratiska systemet. Demokrati, rättssäkerhet och effektivitet ska prägla den offentliga förvaltningen. Förekomsten av hot och hat hotar grundläggande principer och den politiska beslutsprocessen i vårt demokratiska samhälle och måste motverkas.

2. Syfte

Syftet med riktlinjerna är att organisationen ska jobba strukturerat kring förebyggande och stötta vid demokratipåverkan/hot och våldssituationer mot förtroendevalda.

3. Mål

Målet är att de förtroendevalda:

- inte ska påverkas i sitt beslutsfattande
- ska kunna utföra sitt uppdrag utan inskränkningar
- ska känna godtagbar trygghet och säkerhet både under sitt uppdrag och i övriga sammanhang

4. Kommunens förtroendevalda

Kommunens förtroendevalda är förtroendevalda dygnet runt i den bemärkelsen att de alltid bär med sig ansvaret för de beslut och åtaganden som deras position innebär. Detta innebär att även utanför de formella sammanträdena och beslutsprocesserna, förväntas de agera och kommunicera på ett sätt som står i överensstämmelse med deras roll som folkets representanter. De är offentliga personer vars handlingar och uttalanden kontinuerligt kan granskas av allmänheten och media. Stödet till de förtroendevalda måste därför handla om förebyggande stöd men även stöd vid hot och våldssituationer.

5. Ansvar och roller

För att på bästa sätt arbeta både förebyggande och stödjande vid påverkan på demokratin är det viktigt att alla i organisationen vet sitt ansvar och roll.

5.1 Kommunens ansvar

Sunne kommun är juridiskt sett inte arbetsgivare för politikerna.

Kommunen beslutar ändå att ta ett utökat ansvar för de förtroendevaldas säkerhet. Detta innebär att kommunen likställer förtroendevalda i denna del med arbetstagare. Detta innebär att man aktivt arbetar för att förebygga och hantera hot, hat och våld riktat mot förtroendevalda i enlighet med KL kap 4 § 18 a.

5.2 Partiernas ansvar

Även om kommunen tar ett utökat ansvar för de förtroendevaldas säkerhet har partierna och främst gruppledarna eller den partiet utser som ansvarig för säkerhetsfrågor en viktig roll i sammanhanget. Partierna och kommunen behöver ha en regelbunden dialog kring stöd och samarbete, utbildning och information, rapportering av incidenter, stöd till utsatta medlemmar samt att främja en säkerhetskultur.

5.3 Polisens ansvar

Polisen har huvudansvaret för personskydd av förtroendevalda i kommuner. Om en fara, hot eller våldssituation uppstår är det ett ärende för polismyndigheten som omedelbart kontaktas för vidare handläggning och eventuella åtgärder.

Polisen kan ge stöd och erbjuda åtgärder för utsatta förtroendevalda som behöver skydd. Det är polisen som bedömer vilket skydd som ska erbjudas. Exempel på skyddsåtgärder kan vara, rådgivning, bevakning, personskydd, personlarm med mera. Behov av stöd kommuniceras mellan förtroendevald och partiets gruppledare.

5.4 Kommunfullmäktigeordförandes ansvar

Det är kommunfullmäktigeordförandes roll att ansvara för ordningen under kommunfullmäktiges sammanträde enligt KL 5:43. Ordföranden har rätt att visa ut den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse. Bestämmelsen om ordförandens rätt att utvisa störande personer gäller såväl åhörare som ledamöter och ersättare. Om det under sammanträdet uppstår sådan oordning att sammanträdet inte på ett meningsfullt sätt kan fortsätta har ordföranden rätt att bestämma att sammanträdet ska ajourneras eller i värsta fall upplösas.

5.5 Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen har enligt sitt reglemente ett ansvar för interna säkerhetsfrågor i kommunen. I detta ansvar ligger att identifiera risker, upprätta/ kontinuerligt uppdatera risk- och sårbarhetsanalyser samt att vidta relevanta åtgärder för att eliminera eller motverka att

riskerna förverkligas. Det kan innebära allt från förebyggande säkerhetsarbete till att se till att adekvat försäkringsskydd finns.

5.6 Förvaltningens ansvar

Säkerhetsskyddslagen föreskriver att säkerhetsskyddschefen ska vara direkt underställd kommunchefen.

Säkerhetsskyddschefen ansvarar för att:

- göra regelbundna riskbedömningar för att identifiera potentiella risker och hot.
- att koordinera utbildning (inför och under varje mandatperiod), information och rådgivning eller annat stöd gällande säkerhetsfrågor.
- att sammanställa information om trakasserier, hot eller andra brottsliga gärningar som drabbat förtroendevalda.
- utgöra en länk mellan partier, kommunen och polisen.
- att fatta beslut om hantering av säkerhetsrisker i samband med de förtroendevaldas politiska uppdrag i kommunen.
- att anvisningar/rutiner/checklistor med mera finns och hålls uppdaterade för att kunna hantera hot och våldshändelser.
- göra regelbunden uppföljning och utvärdering av säkerhetsrutinerna för att säkerställa deras effektivitet och relevans.

5.7 Förtroendevaldas ansvar

Olika åsikter är en självklar del i det demokratiska samhället. För att upprätthålla demokratin är det viktigt att alla förtroendevalda föregår med gott exempel och genom respekt till varandra, ett gott bemötande samt använder en vänlig ton och ett vårdat språk. Det ger förutsättningar för att skapa förtroende och tillit till de förtroendevalda.

I det politiska uppdraget måste varje enskild förtroendevald reflektera över sin situation och analysera om man är utsatt för risker. Detta innebär att inför varje sammanträde, offentligt framträdande osv. göra en riskbedömning och därefter anpassa sig efter rådande omständigheter.

Till hjälp finns partiets gruppleddare samt kommunens säkerhetssamordnare för rådgivning och stöd.

Kommunfullmäktige antog 2016-04-25, § 61 etiska riktlinjer för förtroendevalda i Sunne kommun.

6. Beslut enligt lag om säkerhet vid offentliga sammanträden - säkerhetskontroll

Enligt Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner kan ordförande besluta om att säkerhetskontroll ska genomföras vid inpassering till eller i lokaler som disponeras för ett offentligt möte. Detta om det finns anledning att befara att det vid sammanträdet kan komma att förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

7. Riskanalyser i politiska processer

Riskanalyser i politiska processer är något som ständigt pågår samt behöver pågå. Inte alltid skriftligt dokumenterat utan som en naturlig del av vardagen. När ett beslut ska tas i ett ärende som kan vara känsligt ska arbete ske med att säkerställa att ingen odemokratisk yttre påverkan sker samt att en proaktiv kommunikation görs för att nå ut med rätt fakta. I speciellt känsliga frågor ska skriftlig riskanalys göras och då behöver flera funktioner inom kommunen samverka.

8. Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering av dessa riktlinjer sker regelbundet i samråd med de partier som är representerade i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsens ordförande ansvarar för att uppföljningen och utvärderingen sker med stöd av förvaltningen.

9. Definitioner

Med hot, hat och våld avses i allmänhet brottsliga gärningar som begås mot en person, förtroendevald eller besökare.

Hur ett hot upplevs är högst personligt och det är bara den utsatta som kan avgöra om hen blivit utsatt för ett hot eller inte.

Stalkning är en form av olaga förföljelse genom exempelvis ovälkomna telefonsamtal eller påhålsningar, brev eller e-post, samt andra typer av handlingar som skuggning och kartläggning, ofta med hjälp av internet.

Otillåten påverkan avser trakasserier, hot, hat och våld mot person eller skadegörelse av egendom med avsikt att påverka en förtroendevald att fatta felaktiga beslut eller avstå från att fatta beslut.

Ofredande kan bestå av knuffar, fasthållande, kastande av föremål mot någon och dylikt. Det kan också handla om att genom skrik, tillmälen eller gester allvarligt kränka en person.

Olaga hot kan föreligga om någon uppsåtligt med tillhygge eller ord framkallar allvarlig fruktan för personlig säkerhet eller egendom.

Förtal är ett ärekränkingsbrott som begås av den som utpekar en person som brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller lämnar annan uppgift som är ägnad att utsätta personen för andras missaktning.

Misshandel kan föreligga om någon uppsåtligt tillfogar en personskada eller smärta.

Grov misshandel föreligger om misshandeln är svår, livsfarlig eller särskilt hänsynslös. Likaså om flera personer attackerar en ensam individ eller om någon sparkar på en försvarslös person.

Oredligt förfarande är en gemensam benämning på bedrägeri och bedrägeriliknande brott samt brott av gäldenärer. Exempelvis om någon drabbas av falska beställningar.

Skadegörelse är brott som begås av den som uppsåtligt förstör eller skadar annans fasta eller lösa egendom.

Mordbrand är allmänfarligt brott som föreligger när någon med uppsåt anlägger en brand som innebär fara antingen för någon annan människas liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av någon annans egendom